

Flash News 9, 2026**Η κατάρρευση των γεννήσεων μετά 2008-2009 στην Ελλάδα****Βύρων Κοτζαμάνης***

Σημαντικές ήταν οι αλλαγές που επήλθαν τις δύο τελευταίες δεκαετίες στην γεννητικότητα στη χώρα μας με τις γεννήσεις να καταρρέουν (117,6 χιλ. ετησίως κατά μέσο ορό το 2008-2009 και 65 χιλ. το 2025-26, μείωση κατά 44%) ενώ μέση ηλικία στην απόκτηση των παιδιών συνεχίζει να αυξάνεται απρόσκοπτα (30,2 και 30,3 το 2008 και το 2009, 32,2 και 32,3 έτη το 2025 και 2026). Η μείωση αυτή των γεννήσεων που ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα (αν εξαιρέσουμε την περίοδο 2003-09 που έχουμε μια μικρή αύξηση εξαιτίας κυρίως της μαζικής μετά το 1990 εισόδου αλλοδαπών), οφείλεται κυρίως στην μείωση της γονιμότητας των γυναικών που γεννήθηκαν μετά 1960 (του αριθμού δηλ. των παιδιών που αυτές απέκτησαν -2,0 όσες γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1950, λιγότερα από 1,5 όσες γεννήθηκαν γύρω από το 1985-). Στην πρόσφατη δε κατάρρευσή τους συνέβαλε και η μείωση του αριθμού των γυναικών σε αναπαραγωγική ηλικία καθώς οι 25-44 ετών μειώθηκαν κατά 480 χιλ. (-28%) ανάμεσα στο 2008-09 κα το 2025-26. Η σημαντική αυτή μείωση οφείλεται κυρίως στο ότι φθάνουν πλέον σε αναπαραγωγική ηλικία όλο και λιγότεροι νέοι και νέες εξαιτίας της μετά το 1980 μείωσης των γεννήσεων, και, δευτερευόντως, στην μετανάστευση, καθώς την τελευταία δεκαεπταετία έφυγε από τη χώρα μας όχι μόνον τμήμα των ολιγοπληθέστερων ατόμων που γεννήθηκαν στην Ελλάδα πριν από 25 έως 45 χρόνια αλλά και πολλοί αλλοδαποί των ιδίων ηλικιών που είχαν εγκατασταθεί στη χώρα μας μετά το 1990.

Ταυτόχρονα, την τελευταία εικοσαετία οι τιμές των συγχρονικών δεικτών γονιμότητας από 1500 παιδιά/1000 γυναίκες το 2008-2009 έχουν περιορισθεί στα 1240 παιδιά το 2025-2026, το ειδικό βάρος των εκτός γάμου γεννήσεων έχει υπερδιπλασιασθεί (από 7,4 χιλ. σε 17,8 αντίστοιχα), 10 στα 100 παιδιά (εκτίμηση) γεννιούνται με την μέθοδο της υποβοηθούμενης γονιμότητας και 63 στα 100 με καισαρική ενώ, ένα στα επτά προέρχονται από αλλοδαπές μητέρες.

Σημαντικές αλλαγές έχουν επέλθει όμως και στην κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας. Έτσι, το 30% μόνον από αυτές προέρχεται σήμερα από γυναίκες μικρότερες των 30 ετών ενώ το ίδιο ποσοστό το 2008-09 ανερχόταν στο 43% (το δε 1980 στο 78%). Αντιθέτως το ποσοστό των περιεχομένων από γυναίκες 40 ετών και άνω υπερ-τριπλασιάσθηκε σχεδόν (4,5% το 2008-09 και 11,2% -εκτίμηση- το 2025-26) και εξαπλασιάσθηκε σε σχέση με το 1980 που ανερχόταν στο μόλις 1,8 %. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οι γεννήσεις ανάμεσα στο 2008-9 και το 2025-26 αυξήθηκαν μόνον στις ηλικίες 40-44 και 45-49 ετών ενώ μειώθηκαν σε όλες τις άλλες ηλικιακές ομάδες.

Οι αλλαγές που καταγράφονται στην τελευταία εικοσαετία στη χώρα μας οφείλονται αφενός στην ταχύτατη μείωση της γονιμότητας (του αριθμού δηλ. των παιδιών που έκαναν οι γενεές που γεννήθηκαν μετά το 1960) σε συνδυασμό με την συνεχή μετατόπιση προς τα άνω της μέσης ηλικίας στην απόκτησή τους, μια μετατόπιση που «διευκολύνθηκε» και από τις σημαντικές προόδους της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής στην οποία προσφεύγουν όλο και περισσότερα ζευγάρια που αποφασίζουν σε όλο και μεγαλύτερη ηλικία να αποκτήσουν απογόνους.

Αλλαγές μεταπολεμικά των αναπαραγωγικών συμπεριφορών των ζευγαριών δεν καταγράφονται φυσικά μόνον στη χώρα μας, αλλά, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, σε όλες ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες. Σε όλες αυτές τις χώρες, αν και με διαφοροποιημένους ρυθμούς, έχουμε κοινές τάσεις που επηρέασαν τις συμπεριφορές αυτές. Έχουμε έτσι παντού, εκτός των άλλων,,: έξαρση του ατομικισμού και ανάδυση μιας επιθυμίας για αυτό-εκπλήρωση, ταχύτατη αστικοποίηση και μείωση του αγροτικού πληθυσμού, μαζική είσοδος της γυναίκας στην αγορά της εργασίας, αύξηση του χρόνου παραμονής των νεότερων γενεών – ιδιαίτερα δε των γυναικών- στο εκπαιδευτικό σύστημα, δυσκολίες ενίοτε σταθερής ένταξης στην αγορά εργασίας και πρόσβασης σε κατοικία, εμπόδια -στις γυναίκες ιδιαίτερα- για έναν ικανοποιητικό συνδυασμό οικογενειακής ζωής και επαγγελματικής σταδιοδρομίας, έμφυλες διακρίσεις, αύξηση του κόστους μεγάλωματος ενός παιδιού, διάχυση των σύγχρονων και αποτελεσματικών μεθόδων αντισύλληψης.... Τα προαναφερθέντα συνοδεύτηκαν και από τον περιορισμό του ρόλου του παραδοσιακού οικογενειακού μοντέλου υπέρ αυτού των δυο εργαζομένων γονέων σε γάμοι ή σε συμβίωση (με αποτέλεσμα και την αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων), ενός μοντέλου ιδιαίτερα εύθραυστου, εξ ου και η ταχύτατη αύξηση των μονογονεϊκών νοικοκυριών.

* καθ. Δημογραφίας, Διευθυντής ερευνών ΙΔΕΜ

Η Ελλάδα, σύμφωνα με την ανάλυση των διαθέσιμων στοιχείων από το ΙΔΕΜ διαφοροποιείται σε σχέση με πολλές από τις άλλες χώρες καθώς είχε την μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση των γεννήσεων από όλες χώρες-μέλη της ΕΕ27 -των πρώην σοσιαλιστικών εξαιρουμένων- τόσο ανάμεσα στο 1980 και το 2025 (--58%) όσο και ανάμεσα στο 2008-9 και το 2025-26 (-44%). Συμπεριλαμβάνεται επίσης και στη μικρή εκείνη ομάδα χωρών που είχαν την μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση του αριθμού των παιδιών ανάμεσα στις γυναίκες που γεννήθηκαν στις αρχές της δεκαετίας του '50 και σε αυτές που γεννήθηκαν τριάντα χρόνια αργότερα (αρχές της δεκαετίας του '80) έχοντας ανάμεσα στις γυναίκες που γεννήθηκαν το 1952 και σε αυτές που γεννήθηκαν το 1982 την ταχύτερη αύξηση τόσο των ποσοστών ατεκνίας όσο και της μέση ηλικίας στην τεκνογονία (η ηλικία αυτή αυξήθηκε κατά 5 χρόνια ανάμεσα την γενεά του 1952 και σε αυτήν του 1982).

Οι διαφοροποιημένες μεταβολές σε σχέση με άλλες χώρες τόσο της γονιμότητας των γενεών (της μείωσης δηλ. του αριθμού των παιδιών που αυτές απέκτησαν) όσο και της ηλικίας στην απόκτησή τους (της αύξησής δηλ.) προκάλεσαν και την εκ νέου κατάρρευση των γεννήσεων στη χώρα μας μετά το 2008-2009, μια κατάρρευση που επιτάχυνε η μετά το 2010 μαζική μετανάστευση νέων παραγωγικών και, ταυτόχρονα αναπαραγωγικών ηλικιών που περιόρισε ακόμη περισσότερο την αναμενόμενη μείωση του πλήθους των γυναικών 25-44 ετών. Η απουσία δε ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την απόκτηση του επιθυμητού αριθμού παιδιών από τις νεότερες γενεές που βρίσκονται σε ηλικία δημιουργία οικογένειας μετά το 2005 (όσους-ες δηλαδή γεννήθηκαν μετά το 1980) σε συνδυασμό με- εκτός των άλλων-, την αύξηση της ανεργίας, τις δυσκολίες σταθερής ένταξης στην αγορά εργασίας, την μείωση των πραγματικών εισοδημάτων, και, μετά το 2020 τις δυσκολίες στέγασης στα μεγάλα αστικά κέντρα στα οποία είναι κυρίως συγκεντρωμένες οι γενεές αυτές-, ενίσχυσαν ακόμη περισσότερο την αίσθηση ανασφάλειάς για το μέλλον επηρεάζοντας αναπόφευκτα τόσο την δημιουργία οικογένειας όσο και την απόκτηση του επιθυμητού αριθμού απογόνων.

Ινστιτούτο Δημογραφικών
Ερευνών και Μελετών
Λεωφ. Συγγρού 154, Αθήνα, 17671
τηλ. 2109315288
e-mail: indemography@gmail.com

Ακολουθήστε μας στο διαδίκτυο:
<https://indemography.gr>

